

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**80 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2020

Наукове видання

Збірник тез доповідей 80 наукової конференції викладачів академії
7 – 8 травня 2020 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій,
протокол № 15 від 05.05.2020 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова Єгоров Б.В., д.т.н., професор
Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії:

Амбарцумянц Р.В., д-р техн. наук, професор
Безусов А.Т., д-р техн. наук, професор
Бурдо О.Г., д.т.н., професор
Віннікова Л.Г., д-р техн. наук, професор
Гапонюк О.І., д.т.н., професор
Жигунов Д.О., д.т.н., доцент
Іоргачова К.Г., д.т.н., професор
Капрельянц Л.В., д.т.н., професор
Коваленко О.О., д.т.н., ст.н.с.
Косой Б.В., д.т.н., професор
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор
Мардар М.Р., д.т.н., професор
Мілованов В.І., д-р техн. наук, професор
Павлов О.І., д.е.н., професор
Плотніков В.М., д-р техн. наук, доцент
Станкевич Г.М., д.т.н., професор,
Савенко І.І., д.е.н., професор,
Тележенко Л.М., д-р техн. наук, професор
Ткаченко Н.А., д.т.н., професор,
Ткаченко О.Б., д.т.н., професор
Хобін В.А., д.т.н., професор,
Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор
Черно Н.К., д.т.н., професор

тенденцій, що йдуть від минулого через сьогодні до майбутнього. Випереджаюче відображення знайшло форму здатності робити висновки про майбутні події.

Науковий прогноз орієнтований на визначення альтернативних шляхів вирішення проблем, виявлених прогнозним пошуком, шляхів побудови наукової картини світу. Технічно він реалізується шляхом так званої реверсивної екстраполяції - від майбутнього (часу попередження прогнозу) до сьогодні, тобто за допомогою трендового моделювання особливого роду, спеціально розрахованого на розробку нормативних прогнозів. Його підкріплюють моделюванням – матричним, сценарним, мережевим, операційним тощо, морфологічним аналізом, опитуванням експертів та ін.

Однак екстраполяція тенденцій, що спостерігаються дає прийнятні результати лише в коротко-, а іноді в середньостроковому прогнозуванні, тобто, на найближчі кілька років, а в довгостроковій перспективі найближчих десятиліть значення виходять свідомо абсурдні, подекуди свідчать тільки про неминучість (і необхідності) кардинальних, якісних змін. Але що таке будь-яка аналітична модель без поєднання екстраполяції та експертизи? Ось чому навіть при дотриманні всіх вимог технологічного прогнозу відбуваються серйозні збої, які дискредитують прогнозування.

Ще гірші справи зі сприйняттям прогнозів. від футурологів на рівні і повсякденної, і бюрократичного свідомості вимагають зазвичай тільки, безумовних передбачень, а проблемно-цільовий підхід технологічного прогнозування розглядається як «втручання» в сферу управління. Відповідно, відбувається «реакція відторгнення» – відчуження прогнозування від управління. На наше переконання, реалізація цілей соціального прогнозування в кожному конкретному випадку не містить ознак унікального і абсолютно достовірного результату. Перш за все, відповідальність за такого роду неуспішність покладаємо на феномен соціальної динаміки.

Рухливість соціальних верств, інститутів і структур робить соціальне прогнозування досить ризикованим заходом. У певному сенсі авторитет науки дозволяє систематизувати і досить точно прогнозувати типові факти і фактори розвитку. Однак соціальні флуктуації суттєво урізноманітнюють варіанти критичних і кризових тематик в розвитку суспільства. Такі фактори можуть визначатися за умовами висхідної і низхідної соціальної мобільності, майновим, ціннісним і іншим критеріями стратифікації. Проте, соціальне прогнозування залишається затребуваним в пізнанні суспільного розвитку. Передбачення – знання про майбутнє, тобто про те, чого ще немає в дійсності, але що потенційно міститься в цьому у вигляді об'єктивних і суб'єктивних передумов очікуваного ходу розвитку. Передбачення за своєю гносеологічною природою близьке до висунення гіпотези. Однак гіпотеза – логічна форма, яка застосовується до пізнання і минулого, і теперішнього, і майбутнього, а передбачення направлено на майбутнє або ж на ще невідоме сьогодні.

КОНФЛІКТ ЦИВІЛІЗАЦІЙ ЯК РУШІЙ ПРОГРЕСУ ЛЮДСТВА

**Петракова Є. Р., к.п.н., доцент; Черняк Г.А., к.і.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Процеси глобалізації сьогодні перетворили світ в єдиний соціокультурний простір, сформувавши принципово нову ситуацію, коли ключові події сучасності визначають долю не тільки тієї однієї країни, того регіону, в якому вони відбулися, але й всього іншого життєвого простору людської цивілізації. Однією з таких ключових подій став розпад Радянського Союзу, країни, котра контролювала майже півсвіту. Більшість дослідників розуміють під глобалізацією становлення єдиного взаємозалежного світу, в якому існують загальні цілі і завдання, загальні ідеї. Одні вчені бачать глобалізацію як об'єктивний процес, інші розглядають її як бажане майбутнє, як певний проект розвитку світу в цілому. Треті заперечують саме її існування, хоча робити це стає все важче під напором зростаючих

транснаціональних зв'язків. Прихильники і критики глобалізації розглядають її як один з найбільш ймовірних варіантів майбутнього [2].

Соціокультурний простір сполучає в собі соціальні та культурні механізми як рівнозначні за впливом чинники. Це область подвійної соціальної детермінації – ідеальної і матеріальної. У суспільстві головну роль відіграють закони, закономірності та ідеали, смисли і цінності. Ідеальне стає матеріальним, коли відбивається в свідомості (суспільні потреби стають цілями і ідеалами) і виступає в ролі однієї з умов реалізації ідеалів і цінностей. У цьому сенсі соціокультурними феноменами є і мистецтво, і буденна свідомість. Соціокультурний простір фактично – це поле для їх взаємодії. Одним з результатів відображення реалій соціокультурної динаміки є формування образу нової людини, образу людини інформаційного суспільства, який здатен позначити тенденції, котрі ще не проявили себе у повній мірі.

У науковому співтоваристві визнається той факт, що найбільш яскраві моделі історичного процесу у рамках цивілізаційного підходу були запропоновані Н. Данилевським, О. Шпенглером і А. Тойнбі. Саме британський мислитель постає як автор складної і оригінальної філософської системи історичного процесу, здатної розкрити механізми історичного руху. Ідея про те, що цивілізація прирівнюється до вершини людського розвитку, утвердилася завдяки цьому досліднику і безпосередньо стосується піднесення міст і держав. Найвіддаленіше людське минуле почали пояснювати за науковою схемою: від зародження людини до спалаху цивілізації, що відбулося понад 5000 років тому в Месопотамії та Єгипті. Через кілька століть цивілізація сильно зародилася в інших частинах світу: долині Інду, Китаї і нарешті Новому Світі.

Новим проривом став період Відродження, виникнення технологічної цивілізації на основі капіталізму. Цей новий прорив, так звана «міська революція», характеризувався декількома чинниками:

— населення було поділене на невеликі села та великі поселення, які з часом стали містами;

— у містах створювалась централізована релігійно-політична влада, котра досягала контролю над величезними територіями і таким чином створювала перші державні структури. Адміністративний апарат та юридичні доктрини були винайдені як підтримка цих структур;

— надлишок ресурсів сприяв зростанню та економічному обміну, що призводив до розвитку торгівлі.

— суспільство було розширене на кілька рівнів; відбувалась прогресивна спеціалізація за видами праці, особливо в міському середовищі.

— був досягнутий значний прогрес у науці та техніці, особливо, в їх практичному застосуванні.

У 1996 р. С. Гантінгтон сформулював концепцію цивілізаційного зіткнення. Згідно до неї, національні держави залишаються головними учасниками світових справ. Їх поведінка детермінується прагненням влади та багатства, але вона також формується на основі культурних уподобаннями, цивілізаційної спільності. Найважливіші угруповання держав – це сім або вісім основних цивілізацій у світі. Суперництво наддержав замінюється на зіткнення цивілізацій. Племінні війни та етнічні конфлікти відбуватимуться всередині цивілізації. Разом з цим, як ніколи раніше, в світі проявляється прагнення до уніфікації та панування певних цивілізацій над іншими. Цим прагненням протидіють прагнення до локалізації, регіоналізму, а іноді ізоляціонізму. Якщо в попередні епохи Західна цивілізація ототожнювалась з християнським світом і усвідомлювалась як регіон Західної Європи, світ-система якої була спадкоємицею Римської Імперії, то з появою нової, потужної імперії – Сполучених Штатів Америки, статус Західної цивілізації зазнав кардинальних змін. Відтепер Західна цивілізація стала наймогутнішою і впливовою силою на світовому просторі.

В умовах глобалізації відбувається поступове ослаблення суверенітету багатьох країн, і, як наслідок цього, розмивання національної ідентичності. Соціально-економічні процеси,

що відбуваються в сучасних цивілізаціях, вже не можна вважати національними або регіональними. Світ, з одного боку, прагне до єдності, але, з іншого, кожен народ прагне зберегти своєрідність. Загострення релігійної конфронтації і міжетнічні конфлікти набувають тепер тотального характеру.

Майже тридцять років тому американський політолог Ф. Фукуяма у нарисі 1989 р., «Кінець історії та остання людина 1992» пророкував, що падіння комунізму означатиме кінець історії як такої: тобто кінцеву точку ідеологічної еволюції людства та універсалізацію.

Звичайно, «кінець історії» не означав кінця військових конфліктів, соціальних потрясінь чи економічних бумів та поривів. Це все-таки означало, що всі човни в кінцевому рахунку прямують до одного берега; не маючи більше серйозних перешкод. Таким чином, на думку Ф. Фукуяма, нескінченний кругообіг внутрішньо- та міжнародних конфліктів, які постійно руйнували наш світ протягом останніх трьох десятиліть, завершився. Якщо проаналізувати автентичного Ф. Фукуяму, то стануть очевидними його ілюзії, які, взагалі кажучи, в 1989 році були природними.

Глобальні проблеми сучасності розкрили потенціал різного роду «загроз» людському існуванню, котрі раніше пробивалися в локальних розрядках (екологічних та техногенні катастрофах, тероризми, військові та ідеологічні експансії та ін. Все це разом, вкупі з економічними і політичними кризами, деформує систему цінностей і сенсів, призводить до духовного спустошення, руйнує картину майбутнього. Результатом подібних тенденцій стає дестабілізація соціально-історичних зв'язків. Найважливішою умовою виживання суспільства при цьому стає те, наскільки людська спільнота адекватно сприймає проблему [1].

Загальні риси «кінця історії» і «зіткнення цивілізацій» впливають з структурної схожості концепцій, їх парадигматичного характеру і політико-філософського ціннісного підходу. Можна, зокрема, відзначити: поділ світу на два табори, один з яких неминуче є західно-ліберальним; а інший – східно-колективістським. Так чи інакше, заслуга С. Гантінгтона в тому, що він зумів описати стан сучасних цивілізацій і їх взаємини, а його основна праця «Зіткнення цивілізацій» продовжує бути актуальною по сьогоднішній день.

Література

1. Уткін А.И. Глобализация: процесс и осмысление. – М.: Логос, 2002. – 254 с.
2. Яковець Ю. Глобальні тенденції соціокультурної динаміки і перспективи взаємодії –цивілізацій у ХХІ столітті // Економіка України, – 2000, – № 3, – С. 8-17.

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ

**Лар'яновський І.С., канд. філос. наук, ст. викладач
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Стандартні методи та методики оцінювання наукового знання взагалі та науково-технічного знання зокрема, що зазвичай застосовуються під час проведення експертиз науково-пізнавальної та інженерної-технічної діяльності спираються, як за правило, на критерії логічної простоти, несуперечності, концептуальної глибини, індексу цитування, соціально-економічної ефективності, практичної технологічної доцільності тощо. Але вони істотно відстали від новітніх, складно-системних, еволюційно-конвергентних тенденцій у розвитку науково-технічного знання та високотехнологічного інжинірингу. Ці новітні, постнекласичні тенденції, що їх сьогодні необхідно в обов'язковому порядку враховувати в експертних оцінках, полягають, передусім, у все більш тісному переплетенні та взаємному творчо-збагачуючому посиленні – за принципом синергетичних резонансів – природничо-наукових, технічних та соціально-гуманітарних галузей сучасного знання, які до цих пір

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ АУДИТУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	
Васьковська К.О.	395
ПРУДЕНЦІЙНИЙ НАГЛЯД ЯК СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТОРГОВЦІВ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ	
Євтушевська О.О.	397
ОПЕРАЦІЇ КРЕДИТНОГО ХАРАКТЕРУ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ У БАНКАХ	
Мельник Ю.М.	399
АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Ощепков О.П., Магденко С.О.	401
ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Стасюкова К.В., Головаченко Л.М.	403
ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ	
Купріна Н.М., Маркова Т.Д., Баранюк Х.О.	404
АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА	
Ступницька Т.М., Пчелянська Г.Б.	406
НАУКОВІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	
Ткачук Г.О.	408
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ, ВИМОГИ ДО ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ	
Скляр Л.Б.	409
СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	
Тарасова О.В.	411
СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА»	
«ПРОДОВОЛЬЧА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ» ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ: ТЕНДЕНЦІЇ ВИЗНАЧЕННЯ	
Криницька О.О., Ткачук Т.І.	413
СЕКЦІЯ «СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ, ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ»	
ПАРТНЕРСТВО УКРАЇНА-НАТО – НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ	
Соловей А.О., Ботіка Т.С., Мамроцька О.А.	415
ПРО ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВЧЕНОГО	
Соловей А.О., Кананихіна О.М., Ботіка Т.С., Мамроцька О.А.	416
ПЕРШИЙ ЗИМОВИЙ ПОХІД: ОДЕСЬКИЙ ПЕРІОД	
Шишко О.Г.	419
ПРОПАГАНДА В ПУБЛІЧНІЙ ПОЛІТИЦІ	
Дмитрашко С.А.	420
СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ ЯК ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ	
Орлова В.О.	422
КОНФЛІКТ ЦИВІЛІЗАЦІЙ ЯК РУШІЙ ПРОГРЕСУ ЛЮДСТВА	
Петракова Є. Р., Черняк Г.А.	423
ЩОДО ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ	
Лар'яновський І.С.	425
МОДЕЛЬ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНИ У ПОРІВНЯННІ З ІНШИМИ КРАЇНАМИ	
Осадча І.А.	427
ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОНИКЛИВОСТІ	
Сороченко О.В.	429
САМОРЕАЛІЗАЦІЯ В СУЧАСНІЙ КОМЕРЦІЙНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ	
Мельник Ю.М., Тодорова С.М., Шевченко Г.А.	430
ПСИХОЛОГІЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ	
Черкаський А.В.	432
ГЕНДЕРНИЙ РОЗРИВ У ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІЙ ВЛАСНОСТІ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА	
Дружкова І.С.	433
ІНШОМОВНИ МОВЛЕННЄВІ УМІННЯ ТА СПЕЦИФІКА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ	
Верейтіна І.А., Попель О.В., Добровольська Н.Л.	434